

Osiągnięcia maturzystów w roku 2008

Komentarz do zadań z historii sztuki

Opracowali

Beata Lewińska-Gwóźdź

Lucyna Grabowska

Wojciech Czernikiewicz

Współpraca

Wojciech Kieler

Aleksandra Mazurek

Marzanna Rutkowska

Beata Rymkiewicz

Katarzyna Szymanek-Zagula

Michał Zakrzewski

Andrzej Grabarski

WSTĘP

Egzamin maturalny z historii sztuki odbył się w całym kraju 15 maja 2008 r. i miał formę pisemną. Maturzyści mogli wybrać historię sztuki jako przedmiot obowiązkowy lub dodatkowy.

Historia sztuki jako **przedmiot obowiązkowy** może być zdawana na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym.

Egzamin na **poziomie podstawowym** trwał 120 minut i polegał na rozwiązywaniu testu obejmującego zakres wymagań dla poziomu podstawowego.

Egzamin na **poziomie rozszerzonym** trwał 180 minut i polegał na rozwiązywaniu testu, sprawdzaniu umiejętności pracy z materiałem źródłowym, interpretowania oraz syntetyzowania, a także umiejętności formułowania wypowiedzi pisemnej. Zadania obejmowały zakres wymagań dla poziomu rozszerzonego.

Warunkiem zdania egzaminu było uzyskanie co najmniej 30% punktów możliwych do zdobycia na poziomie podstawowym lub na poziomie rozszerzonym.

Zdający, którzy wybrali historię sztuki jako **przedmiot dodatkowy**, zdawali egzamin na **poziomie rozszerzonym**, rozwiązując ten sam arkusz, co absolwenci zdający przedmiot obowiązkowy.

Dla przedmiotu zdawanego jako dodatkowy nie określono progu zaliczenia. Na świadectwie dojrzałości wyniki egzaminu zarówno obowiązkowego, jak i dodatkowego zostały zapisane w skali procentowej.

OPIS ARKUSZY EGZAMINACYJNYCH

Zadania zawarte w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzały wiadomości i umiejętności określone w trzech obszarach standardów wymagań egzaminacyjnych:

- I. Wiadomości i rozumienie
- II. Korzystanie z informacji
- III. Tworzenie informacji.

Zadania zawarte w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzały wiadomości i umiejętności odpowiadające standardom wymagań:

- I. Wykazania się znajomością faktów i rozumieniem epok, stylów, kierunków i dzieł sztuki w zakresie sztuk plastycznych, także technik, podstawowych motywów ikonograficznych oraz chronologii historii sztuki,
- II. Wykorzystywania i stosowania wiedzy do opisu i analizy zjawisk artystycznych,
- III. Samodzielnego przedstawiania i oceniania wybranych zagadnień z historii sztuki, formułowania przejrzystej i logicznej wypowiedzi pisemnej.

Arkusze egzaminacyjne zostały opracowane dla dwóch poziomów wymagań: podstawowego i rozszerzonego.

Za prawidłowe rozwiązanie zadań z arkusza dla poziomu podstawowego zdający mógł otrzymać 100 punktów, a z arkusza dla poziomu rozszerzonego 50 punktów. W arkuszu dla poziomu rozszerzonego 30% punktów możliwych do uzyskania stanowiły zadania na poziomie podstawowym.

Arkusze egzaminacyjne zostały opublikowane na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (www.cke.edu.pl).

Arkusz egzaminacyjny dla poziomu podstawowego

Arkusz egzaminacyjny z historii sztuki dla poziomu podstawowego składał się z 27 zadań: otwartych (krótkiej odpowiedzi) i zamkniętych. Wśród zadań zamkniętych przeważały zadania wielokrotnego wyboru oraz na dobieranie.

Do zadań wykorzystano także wiele materiałów źródłowych, takich jak: fotografie dzieł architektury, rysunki detali architektonicznych, plany obiektów, ryciny fasad i wnętrz budowli, reprodukcje dzieł wybitnych malarzy, reprodukcje portretów i rzeźb.

Materiały te stanowiły podstawę do wyjaśniania, analizowania i oceniania zjawisk plastycznych i analizy formalnej dzieł sztuki.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zawartych w arkuszu dla poziomu podstawowego zdający mógł otrzymać 100 punktów.

Opis zadań z arkusza dla poziomu podstawowego. Sprawdzane umiejętności, typowe odpowiedzi i uwagi do rozwiązań maturzystów.

Zadanie 1. (7 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie pięciu dzieł architektonicznych.

Rozpoznaj i wpisz poniżej:

- a) nazwę dzieła architektonicznego,
- b) miejscowość, w której znajduje się budowla,
- c) styl.

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie obiektu architektonicznego i stylu budowli. Standard I, 1ab.1

Rozwiązywalność zadania

57%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. *Wieża Eiffla / Paryż / architektura inżynierska (architektura rewolucji przemysłowej, architektura nowoczesna)*
 B. *Rotunda św. Prokopa (też kościół św. Prokopa) / Strzelno / romański*
 C. *Kaplica Zygmuntowska / Kraków / renesans*
 D. *Ratusz / Wrocław / gotyk*
 E. *Zamek Królewski / Warszawa / barok (też styl Wazów)*

Błędne odpowiedzi

W przykładzie A wieża Eiffla była zazwyczaj prawidłowo rozpoznawana, ale jej styl określano najczęściej błędnie, jako konstruktywizm lub secesję. W przykładzie B rotunda św. Prokopa mylona bywała najczęściej z kolegiatą w Tumie pod Łęczycą, a jej styl określano jako gotycki. Kaplicę Zygmuntowską z przykładu C mylono niekiedy z różnymi budowlami, nawet z Bazyliką św. Piotra w Rzymie i Tempiettem Bramantego. Jej styl najczęściej błędnie rozpoznawano jako romański lub barokowy. Ratusz wrocławski z przykładu D mylono czasami z Kościołem Mariackim w Krakowie, a nawet z Zamkiem w Malborku i Katedrą Notre Dame w Paryżu. Styl zabytku najczęściej określano prawidłowo, choć padały również odpowiedzi błędne, jak barok czy secesja. Natomiast Zamek Królewski w Warszawie z przykładu E był powszechnie mylony z Wawelem, Wersalem, Pałacem Biskupów w Kielcach czy Eskuriałem. Sporo błędów popełniono również przy określaniu stylu budowli. W tym miejscu wymieniano: gotyk, renesans, a nawet klasycyzm.

Komentarz

Zadanie badało znajomość zupełnie podstawowych i powszechnie reprodukowanych dzieł architektury. Okazało się jednak, że znaczna część zdających nie zna lub zna w bardzo słabym stopniu zabytki architektury polskiej. Najłatwiejszym do rozpoznania dziełem okazała się Wieża Eiffla, podczas gdy Ratusz we Wrocławiu czy Zamek Królewski w Warszawie były rzadziej przez zdających rozpoznawane (wyjątkami są w tym wypadku maturzyści z województwa wrocławskiego, którzy rozpoznawali prawidłowo ratusz oraz maturzyści z Warszawy, którzy kojarzyli Zamek Królewski). Natomiast znacznie więcej trudności przysporzyło maturzystom określenie stylu architektonicznego, reprezentowanego przez reprodukowane dzieła. Dowodzi to braku znajomości chronologii historii architektury i podstawowych cech poszczególnych stylów.

Zadanie 2. (3 pkt)

Przyporządkuj tytułom rzeźb nazwiska ich twórców, wpisując w tabelę odpowiednią literę.

Rzeźbiarze:

- A. Michał Anioł
- B. Donatello
- C. Xawery Dunikowski
- D. August Rodin
- E. Gianlorenzo Bernini
- F. Giovanni da Bologna
- G. Bertel Thorvaldsen

Rzeźba	Autor
Pomnik księcia Józefa Poniatowskiego	
Tchnienie	
Gattamelata	
Pocałunek	
Mojżesz	

Sprawdzana umiejętność

Znajomość nazwisk twórców wskazanych dzieł rzeźbiarskich. Standard I, 1b.1

Rozwiązywalność zadania

44%

Poprawne odpowiedzi zdających

Pomnik księcia Józefa Poniatowskiego – G (Bertel Thorvaldsen)

Tchnienie – C (Xawery Dunikowski)

Gattamelata – B (Donatello)

Pocałunek – D (August Rodin)

Mojżesz – A (Michał Anioł)

Błędne odpowiedzi

Uczniowie, którzy nie znali autorów znanych dzieł rzeźbiarskich zazwyczaj przypisywali autorstwo przypadkowo. Nie zaobserwowano żadnych prawidłowości w błędnych wypowiedziach.

Komentarz

Zadanie to powinno być dla maturzystów wyjątkowo łatwe, ponieważ posłużono się w nim przykładami najbardziej kanonicznymi. Jednakże znaczna liczba maturzystów próbowała odgadywać odpowiedzi, co świadczy o niskim poziomie wiedzy.

Zadanie 3. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografię, na której zaznaczono wybrane elementy architektoniczne.

Rozpoznaj elementy architektoniczne i wpisz ich nazwy.

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie elementów architektonicznych. Standard I, 2b.1

Rozwiązywalność zadania

58%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. latarnia
- B. pilaster
- C. portal
- D. tympanon
- E. nisza

Błędne odpowiedzi

Najczęściej błędnie nazywano latarnię. Abiturienti określali ten detal architektoniczny, jako: pinakiel, sterczyna, dzwonnica. Czasami pojawiało się określenie: zamknięcie lub zwieńczenie kopuły. Zamiast nazwy: portal, pojawiały się określenia: wejście. Niszę najczęściej nazywano wnęką. Bardzo często też mylono pilaster z kolumną.

Komentarz

Większość maturzystów poprawnie podawała nazwy elementów architektonicznych: latarnia, pilaster, portal, tympanon, nisza. Być może z powodu niezbyt dobrej jakości reprodukcji, mylono pilaster z kolumną. Natomiast pozostałe błędy były wynikiem braku umiejętności analizowania dzieł architektury oraz braku znajomości terminologii dla niej charakterystycznej.

Zadanie 4. (4 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcje czterech obrazów.

Podaj autorów obrazów i określ dokładnie ich tematy.

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie autorów obrazów i określanie tematów ikonograficznych dzieł. Standard I, 1b.1

Rozwiązywalność zadania

40%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. Leonardo da Vinci – Zwiastowanie
- B. Salvadore Dali – Ostatnia Wieczera
- C. Pietre Paul Rubens – Zdjęcie z krzyża
- D. Caravaggio – Narcyz

Błędne odpowiedzi

Uczniowie najczęściej mylili Rubensa z Rembrandtem. Niekiedy nie znali autora reproduktowanego w zadaniu obrazu „Ostatnia Wieczerza”. Zdarzały się przypadki, że uczniowie nie rozumieli polecenia. Znacznie rzadziej rozpoznawali autorów dzieł, częściej udawało im się określić temat obrazu.

Komentarz

Mimo że były to bardzo proste do zdefiniowania motywy ikonograficzne, maturzystom wciąż duży problem sprawia określenie tematyki dzieł. Prawdopodobnie przyczyną tego jest uczenie się lub powtarzanie wiadomości z historii sztuki w układzie historycznym, a nie według standardów wymagań egzaminu maturalnego. Z tego właśnie powodu, uczniowie nie zwracają uwagi na ikonografię, koncentrując się zwykle na cechach stylów oraz na znajomości artystów i ich dzieł. Konieczne jest powtarzanie materiału zgodnie ze standardami wymagań.

Zadanie 5. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, zestawiając nazwiska artystów z nazwami miast, w których tworzyli. Nazwy miast wybierz z listy zamieszczonej poniżej.

Poznań, Antwerpia, Wiedeń, Zakopane, Kraków, Florencja, Wenecja

Artysta	Miasto
Jan Matejko	
Peter Paul Rubens	
Władysław Hasiór	
Sandro Botticelli	
Tycjan	

Sprawdzana umiejętność

Znajomość miejsc twórczości wskazanych artystów. Standard I, 1a.1

Rozwiązywalność zadania

54%

Poprawne odpowiedzi zdających

Jan Matejko – Kraków
Peter Paul Rubens – Antwerpia
Władysław Hasiór – Zakopane
Sandro Botticelli – Florencja
Tycjan – Wenecja

Błędne odpowiedzi

Jan Matejko – Zakopane
Peter Paul Rubens – Wiedeń, Wenecja
Władysław Hasiór – Kraków, Poznań
Sandro Botticelli – Wenecja
Tycjan – Florencja, Antwerpia, Zakopane

Komentarz

Rozwiązanie zadania polegało na przyporządkowaniu twórcy do środowiska artystycznego, z którym był związany. Błędy były wynikiem słabej orientacji w zagadnieniach topografii artystycznej. Najczęściej odpowiedzi przyporządkowywano przypadkiem.

Zadanie 6. (11 pkt)

W zadaniu umieszczono dwie fotografie oraz przekrój pionowy i plan znanego dzieła architektonicznego – świątyni Hagia Sophia w Stambule.

Wykonaj polecenia na podstawie poniższych zdjęć i rysunków.

- a) Podaj nazwę świątyni, miasto w którym ją wybudowano i styl architektoniczny.
- b) Opisz plan świątyni.
- c) Scharakteryzuj bryłę i dekorację.

Sprawdzana umiejętność

Analizowanie planu, bryły i dekoracji budowli. Standard II, 4.2

Rozwiązywalność zadania

a) 67%, b) 57%, c) 63%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- a) *Hagia Sophia, Stambuł, bizantyjski.*
- b) *Bryła zwarta, występuje kopuła, liczne okna, centralizacja wnętrza, struktura bazyliki, występują empory, monumentalność.*
- c) *Bryła z zewnątrz skromna, surowa, otoczona czterema minaretami, widoczne liczne okna, złote (bogate) mozaiki we wnętrzu.*

Błędne odpowiedzi

Zdający najczęściej pisali z pamięci o tym, co wiedzą o budowli. Rzadziej odnosili się do materiału ilustracyjnego (np. pisali o mozaice Chrystus Pantokrator). Jeden zdający porównywał dwie odrębne budowle: meczet w Kordobie i Hagię Sophię. Abiturienti podejmowali też próbę opisu. Nieprawidłowo klasyfikowali poszczególne informacje, np. uwagi dotyczące dekoracji wpisywali do układu przestrzennego i odwrotnie.

Komentarz

Chociaż w zadaniu tym pojawiały się błędy, zauważyć można, że z roku na rok maturzyści rozwiązują ten typ zadań coraz lepiej. Uczą się czytania planów i rysunków, wyciągania wniosków. Budowla wybrana do opisu była powszechnie znana i należy do ścisłego kanonu dzieł architektury na świecie.

Zadanie 7. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcje pięciu obrazów.

Podaj autorów prezentowanych obrazów i określ, jakie miasta zostały na nich przedstawione.

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie słynnych dzieł oraz ich autorów. Standard I, 1b.1

Rozwiązywalność zadania

48%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. *Claude Monet – Rouen*
 B. *Stanisław Wyspiański – Kraków*
 C. *Marc Chagall – Paryż*
 D. *Jan Vermeer van Delft – Delft*
 E. *Canaletto – Wenecja*

Błędne odpowiedzi

Najsłabiej znany był obraz Wyspiańskiego. Rozpoznawano na nim widoki Paryża i przypisywano autorstwo innym artystom (np. Picassowi). W obrazie Marca Chagalla prawidłowo rozpoznawano miasto, ale mylono autora. Także i w tym wypadku najczęściej przypisywanym artystą był Picasso. Najsłabiej znany był widok Delft Vermeera. W tym wypadku najczęściej przypisywano autorstwo Canalettowi i rozpoznawano na weducie Warszawę lub Gdańsk.

Komentarz

Najlepiej wypadło rozwiązywanie zadania w punkcie A (rozpoznawano miasto i podawano autora). Reprodukacja obrazu Moneta była abiturientom znana, natomiast pozostałe obrazy już w różnym stopniu. Najwięcej trudności sprawił obraz Vermeera, co wskazuje na słabą znajomość holenderskiego malarstwa wędrownego. Uczniowie wciąż za mało uwagi poświęcają też sztuce polskiej, a w wielu zadaniach maturalnych wymagana jest jej znajomość. Spowodowane jest to pewnie faktem, że przygotowują się do matury z podręczników obcych autorów lub nie wystarcza czasu na dokładne omówienie rodzimej sztuki. Nie dziwi więc fakt, że powszechnie znany obraz Wyspiańskiego, nie był przez maturzystów rozpoznawany.

Zadanie 8. (2 pkt)

Wybierz właściwe wyjaśnienie terminów, zakreślając odpowiednie oznaczenie literowe.

Fryz – to:

- A. górna część głowicy kolumny w porządkach klasycznych.
- B. najwyższa część budowli, wzniesiona ponad gzymsem wieńczącym.
- C. najniższa część belkowania, spoczywająca bezpośrednio na kapitelach.
- D. pozioma część belkowania, zawarta między architrawem a gzymsem.

Epitafium – to:

- A. lekkie wybrzuszenie trzonu kolumny doryckiej.
- B. tablica ku czci zmarłego umieszczana w kościele lub klasztorze.
- C. rodzaj galerii nad nawami bocznymi świątyni.
- D. pusty grobowiec wykonany dla uczczenia pamięci zmarłego.

Bordiura – to:

- A. dekoracyjne obramienie obiegające kompozycję.
- B. opracowanie lica muru przez podkreślanie krawędzi ciosów.
- C. uroczysta purpurowa szata liturgiczna.
- D. spoczywająca na mense podstawa ołtarza szafiastego.

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie terminów z zakresu sztuk plastycznych. Standard I, 2a.1

Rozwiązywalność zadania

60%

Poprawne odpowiedzi zdających*Fryz – to:**D. pozioma część belkowania, zawarta między architrawem a gzymsem.**Epitafium – to:**B. tablica ku czci zmarłego umieszczana w kościele lub klasztorze.**Bordiura – to:**A. dekoracyjne obramienie obiegające kompozycję.***Błędne odpowiedzi**

Najwięcej kłopotu sprawiało zidentyfikowanie definicji „fryzu”. Mylono go z elementem głowicy kolumny. Niektórzy abiturienti definiowali fryz, jako najwyższą część budowli. Hasło „bordiura” ogólnie było często poprawnie określone, ale pojawiały się też błędne odpowiedzi. W błędnych rozwiązaniach najczęściej wybierano dystraktory „D” i „C”, to znaczy mylono je z częścią ołtarza szafiastego oraz z szatą liturgiczną.

Komentarz

Zdający osiągający wynik powyżej 60 punktów niezwykle rzadko popełniali błędy w tym zadaniu. Pozostali wiedzieli, czym jest „epitafium”. Powodem błędów jest nieprzywiązywanie wagi do terminologii i pojęć z zakresu historii sztuki. Maturzyści nie robią, np. własnych, ilustrowanych słowników terminów, co bardzo ułatwiłoby zapamiętanie i stosowanie specjalistycznego słownictwa.

Zadanie 9. (2 pkt)

Podaj nazwy miast, w których można oglądać wymienione w tabeli obrazy Leonarda da Vinci.

Obraz	Miasto
Mona Lisa	
Dama z gronostajem	
Ostatnia Wieczerza	

Sprawdzana umiejętność

Znajomość miast, w których są eksponowane dzieła wskazanych artystów. Standard I, 1b.5

Rozwiązywalność zadania

34%

Poprawne odpowiedzi zdających*Mona Lisa – Paryż**Dama z gronostajem – Kraków**Ostatnia Wieczerza – Mediolan***Błędne odpowiedzi**

Najczęstszym błędem była nieznajomość miasta, w którym oglądać można „Ostatnią Wieczerzę”. Uczniowie wpisywali tutaj: Paryż, Florencję, Rzym a nawet Nowy Jork. Zdarzały się także prace, w których przy wszystkich trzech dziełach padała nazwa jednego miasta (najczęściej Paryż, Kraków lub Rzym).

Komentarz

Zdający z reguły poprawnie identyfikowali miasta, w których eksponowane są obrazy: „Mona Lisa” i „Dama z gronostajem”. Trudności w połączeniu „Ostatniej Wieczery” z Mediolanem mogła powodować u niektórych zdających nieznajomość techniki (malarstwo ścienne), w której wykonane zostało to dzieło lub biografii Leonarda da Vinci. Część błędów wynikała też z niestarannego przeczytania przez maturzystów polecenia – zamiast nazwy miasta wpisywali oni nazwę muzeum lub klasztoru.

Zadanie 10. (2 pkt)

Jaką funkcję w średniowiecznym klasztorze pełniły:

- a) refektarz
- b) skryptorium

Sprawdzana umiejętność

Określanie funkcji wymienionych części budowli. Standard I, 2b.2

Rozwiązywalność zadania

29%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- a) *refektarz – jadalnia klasztorna*
- b) *skryptorium – miejsce przepisywania i gromadzenia ksiąg*

Błędne odpowiedzi

Błędne odpowiedzi odnotowywano w obydwóch przykładach, ale częściej dotyczyły one pojęcia „refektarz”. Definiowano go, jako miejsce, gdzie chowano zmarłych, także część kościoła, lub ogólnie, jako część klasztoru. Niektórzy maturzyści określali refektarz jako stołówkę dla zakonników.

Komentarz

Zadanie to okazało się bardzo trudne z kilku powodów. Po pierwsze maturzystom znacznie łatwiej jest dobrać definicję do pojęcia, aniżeli prawidłowo zdefiniować to pojęcie. Ponadto niska jest wiedza ogólna maturzystów. Pojęcia te powinny być powszechnie znane nie tylko z lekcji historii sztuki (bądź z podręczników do historii sztuki), ale przede wszystkim z literatury, historii i filmu. Maturzyści, którzy decydują się na wybór historii sztuki, jako przedmiotu maturalnego, wciąż jeszcze mają niewielką wiedzę o kulturze.

Zadanie 11. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono fragmenty reprodukcji pięciu obrazów.

Rozpoznaj autorów ukazanych fragmentów obrazów.

Sprawdzana umiejętność

Identyfikowanie artysty na podstawie charakterystycznych środków warsztatowych. Standard I, 1b.1

Rozwiązywalność zadania

60%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. *Rembrandt van Rijn*
- B. *Gustaw Klimt*
- C. *Vincent van Gogh*
- D. *Claude Monet*
- E. *Hieronim Bosch*

Błędne odpowiedzi

Najczęściej mylono Rembrandta z Rubensem. Zamiast Boscha niektórzy uczniowie wymieniali Memlinga, Dürera, czy Bruegela. Pod pozostałymi ilustracjami najczęściej pojawiały się odpowiedzi prawidłowe. W nielicznych pracach pozostawiano puste pola. W bardzo nielicznych arkuszach pojawiły się przed nazwiskami imiona artystów.

Komentarz

Najmniej trudności przysparzało maturzystom rozpoznanie dzieł: Klimta i van Gogha. Zadanie to należało do dosyć łatwych (fragmenty dzieł były bardzo charakterystyczne), a błędy w odpowiedziach były wynikiem złego przygotowania. Mylenie Rembrandta z Rubensem mogło być wynikiem nieuwagi. Błędy przy rozpoznaniu fragmentu obrazu Boscha spowodowane były dosyć powszechną niezajomością tego obrazu. W wielu takich przypadkach podejmowano jednak próbę przyporządkowania obrazu do kręgu malarstwa powstającego na Północy Europy.

Zadanie 12. (3 pkt)

Do podanych obrazów Jana Matejki przyporządkuj występujące w nich postaci historyczne. Postaci wybierz z poniższej listy.

Tadeusz Kościuszko, Zygmunt III Waza, Wielki Książę Litewski Witold, Jan III Sobieski, Albrecht Hohenzollern, Stanisław August Poniatowski

- A. Bitwa pod Raclawicami
- B. Uchwalenie Konstytucji 3 maja
- C. Bitwa pod Grunwaldem
- D. Hołd pruski
- E. Odsiecz wiedeńska

Sprawdzana umiejętność

Wskazywanie związku między postaciami historycznymi i tematyką dzieła sztuki. Standard II, 3.3

Rozwiązywalność zadania

39%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. *Bitwa pod Raclawicami – Tadeusz Kościuszko*
- B. *Uchwalenie Konstytucji 3 maja – Stanisław August Poniatowski*
- C. *Bitwa pod Grunwaldem – Wielki Książę Litewski Witold*
- D. *Hołd pruski – Albrecht Hohenzollern*
- E. *Odsiecz wiedeńska – Jan III Sobieski*

Błędne odpowiedzi

W rozwiązaniu tego zadania odnotowano liczne błędy. Nie były to jednak błędy powtarzające się, lecz wszelkie możliwe, przypadkowe kombinacje.

Komentarz

Abiturienti zdający egzamin maturalny z historii sztuki bardzo słabo znają historię polityczną. Nie potrafią kojarzyć przedstawionych na obrazach wydarzeń historycznych z postaciami związanymi z tymi wydarzeniami. Historia sztuki jest dla nich często dziedziną ahistoryczną i wyalienowaną z innych nauk humanistycznych. Brakuje im myślenia syntetycznego oraz kojarzenia informacji pozyskanych na różnych przedmiotach szkolnych (w tym wypadku przede wszystkim na lekcjach historii i historii sztuki). Tendencja ta spowodowana jest też niechęcią do korzystania z publikacji Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (Informatory, Biuletyn egzaminu maturalnego z historii sztuki, przykładowe arkusze z poprzednich edycji matur, Komentarz do zadań z 2007 r.). W niektórych publikacjach zwraca się uwagę na potrzebę łączenia informacji z różnych dziedzin i wskazuje się, w jaki sposób należy to zrobić.

Zadanie 13. (2 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografię kwatery Ołtarza z Isenheim.

Zidentyfikuj postaci występujące w kwaterze Ołtarza z Isenheim. Wpisz imiona postaci obok oznaczeń literowych.

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie postaci występujących w dziele sztuki. Standard I, 3.2

Rozwiązywalność zadania

48%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. *Matka Boska*
- B. *Jan Ewangelista*
- C. *Maria Magdalena*
- D. *Jan Chrzciciel*

Błędne odpowiedzi

- A. *Magdalena / św. Szymon / św. Helena / św. Wiktoria*
- B. *Szymon Piotr / św. Szymon / św. Józef / Archanioł Gabriel / św. Hieronim / św. Tomasz*
- C. *Maria / św. Helena*
- D. *Św. Józef / Mojżesz / św. Marek / św. Antonii / Judasz / Dawid / św. Sebastian*

Komentarz

Zadanie miało charakter otwarty i dotyczyło rozpoznania podstawowych postaci ikonografii chrześcijańskiej tzw. Zredukowanej Kalwarii. Błędne odpowiedzi wskazują na słabą orientację maturzystów w tematyce, słabe przygotowanie do analizy dzieła sztuki i słabą wiedzę z zakresu Biblii.

Zadanie 14. (10 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcje dwóch obrazów: Pokłonu Trzech Króli Lorenza Monaco oraz Adoracji pasterzy z kościoła Santa Trinita we Florencji autorstwa Domenica Ghirlandaio.

Porównaj obrazy widoczne na reprodukcjach.

a) Określ styl.

b) Przedstaw trzy cechy formy obrazów, typowe dla stylów, które reprezentują.

c) Wskaż wpływ idei epoki na formę dzieła. Odpowiednie (pasujące) określenia wybierz z poniższej listy:

- teocentryzm
- egzystencjalizm
- humanizm
- kontrreformacja.

Sprawdzana umiejętność

a) Określanie stylu dzieła sztuki. Standard II, 1.2

b) Znajomość cech stylu prezentowanego dzieła. Standard II, 2.1

c) Wskazywanie związku pomiędzy myślą estetyczną epoki a formą dzieła. Standard II, 3.3

Rozwiązywalność zadania

a) 60%, b) 58%, c) 44%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

a) obraz A – gotyk, obraz B – renesans

b)

obraz A

- złote tło
- wydłużenie postaci
- umowność, schematyczność architektury i pejzażu
- umowność perspektyw
- szeroka gama barwna

obraz B

- perspektywa zbieżna
- perspektywa powietrzna
- zainteresowanie pejzażem
- proporcje naturalne
- idealizacja

c) Dzieło A jest świadectwem średniowiecznego teocentryzmu, w obrazie B dostrzegany jest wpływ renesansowego humanizmu.

Błędne odpowiedzi

Maturzyści najczęściej obraz przyporządkowywali ogólnie średniowieczu, nie wskazując konkretnego stylu. Nie rozumieli pojęć podanych w punkcie c) lub nie umieli ich powiązać z epoką. Bardzo często korzystali z wszystkich, wymienionych na liście, tłumacząc tylko wybrane.

Komentarz

Malarstwo średniowieczne jest słabo znane zdającym. Kłopoty sprawiał nawet podział na średniowieczne style. Zdający czasem nie rozpoznawali w obrazie A gotyku. Dobrze natomiast radzili sobie z analizą dzieł. Brak umiejętności powiązania pojęć z epoką i dziełem świadczy o słabej wiedzy ogólnej dotyczącej danej epoki i wspomnianym już braku umiejętności powiązania informacji pozyskiwanych na różnych przedmiotach (w tym wypadku na lekcjach historii i języka polskiego).

Zadanie 15. (2 pkt)

W jakiej technice wykonane zostały niżej wymienione dzieła? Uzupełnij tabelę, wstawiając w odpowiednie miejsca nazwy technik malarskich, wybrane z listy zamieszczonej poniżej.

malarstwo olejne, pastel, akwarela, fresk, tempera

Dzieło	Technika malarska
Giotto, <i>Sen Joachima</i>	
Stanisław Wyspiański, <i>Helenka</i>	
Rembrandt, <i>Wymarsz strzelców</i>	
Dürer, <i>Zając</i>	

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie technik plastycznych zastosowanych w wymienionych dziełach. Standard I, 2a.1

Rozwiązywalność zadania

59%

Poprawne odpowiedzi zdających

Giotto, Sen Joachima – fresk

Stanisław Wyspiański, Helenka – pastel

Rembrandt, Wymarsz strzelców – malarstwo olejne

Dürer, Zając – akwarela

Błędne odpowiedzi

Większość zdających rozpoznawała w pracy Dürera technikę temperową.

Komentarz

Abiturienti najlepiej znają techniki charakterystyczne dla malarstwa Giotta i Wyspiańskiego. Ogromna większość uzyskała za to zadanie 1 punkt na dwa możliwe (za dwie prawidłowe odpowiedzi).

Zadanie 16. (3 pkt)

Podaj styl lub kierunek, który reprezentowali artyści.

- A. Edgar Degas
- B. Alexandre Cabanel
- C. Jacques Louis David
- D. John Constable
- E. Gustave Moreau
- F. Ilia Riepin

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie stylów i kierunków reprezentowanych przez wymienionych artystów. Standard I, 1a.1

<p>Rozwiązywalność zadania 37%</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających <i>A. Edgar Degas – impresjonizm</i> <i>B. Alexandre Cabanel – akademizm</i> <i>C. Jacques Louis David – klasycyzm</i> <i>D. John Constable – romantyzm</i> <i>E. Gustave Moreau – symbolizm</i> <i>F. Ilia Riepin – realizm</i></p>
<p>Błędne odpowiedzi Typowe błędy to niewłaściwe kojarzenie Constable’a z romantyzmem oraz Cabanela z akademizmem. Pozostali artyści byli poprawnie przypisywani, a w niektórych przypadkach uściślano nawet klasyfikację twórczości Riepina, dodając, że jest to realizm rosyjski.</p>
<p>Komentarz Było to jedno z najprostszych zadań z poziomu podstawowego i miało charakter typowo testowy. Polegało na dobraniu do nazwisk sześciu malarzy nazw kierunków, które reprezentowali. Ze względu na słabe przygotowanie maturzystów nie wypadło jednak najlepiej.</p>

Zadanie 17. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując nazwy kierunków w sztuce, których przedstawiciele wprowadzili wymienione poniżej techniki artystyczne.

Technika	Kierunek artystyczny
Collage	
Ready mades	
Frottage	

<p>Sprawdzana umiejętność Znajomość nazw kierunków wprowadzających nowe techniki plastyczne. Standard I, 2a.1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 20%</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających <i>Collage – kubizm</i> <i>Ready mades – dadaizm</i> <i>Frottage – surrealizm</i></p>
<p>Błędne odpowiedzi Najwięcej kłopotu zdającym przysporzył termin: frottage. Wśród kierunków, które były łączone z tą techniką, wymieniano: kubizm, abstrakcjonizm, a nawet... „frottagizm”. Część zdających połączyła ready mades z pop-artem.</p>

Komentarz

Techniki, których nazwy przywołano w zadaniu, są bardzo reprezentatywne dla określonych kierunków sztuki XX w. Popołniane błędy dowodzą nikłej znajomości przez piszących technik sztuki współczesnej. W wielu pracach zadanie zostało całkowicie pominięte, albo uzupełniano jedynie nazwą kierunku, którego przedstawiciele wprowadzili collage. Nie zwracano uwagi na polecenie wyraźnego sprecyzowania nazwy kierunku, którego przedstawiciele wprowadzili wspomniane techniki, a nie kierunku, w którym te techniki wykorzystywano.

Zadanie 18. (1 pkt)

Podaj nazwisko rodziny włoskich mecenasów sztuki, z którą związane są takie dzieła jak *Primavera* czy *Nowa Zakrystia przy San Lorenzo we Florencji*.

Sprawdzana umiejętność

Znajomość mecenatu artystycznego. Standard I, 1b.1

Rozwiązywalność zadania

37%

Poprawne odpowiedzi zdających

rodzina *Medyceuszy*, także *Medici*.

Błędne odpowiedzi

W tym zadaniu trudno byłoby wskazać tzw. typowe błędy. Maturzyści, którzy nie znali prawidłowej odpowiedzi wpisywali różne nazwiska i imiona, jak np.: Naumburgowie, Uffizi, Baptysta, rodzina Manfredów.

Komentarz

Wszystkie zadania, w których badana była znajomość tła historyczno-kulturowego i społecznego epoki, były słabo podejmowane lub udzielano odpowiedzi nieprawidłowej. Mimo że omawianie renesansu zaczyna się od mecenatu florenckiego rodu *Medyceuszy*, dla tegorocznych abiturientów zadanie to okazało się bardzo trudne.

Zadanie 19. (2 pkt)

Pośród wymienionych rzeźb podkreśl trzy, które są dziełami *Praksytelesa*.

- A. *Wenus z Knidos*
- B. *Wenus z Milo*
- C. *Dyskobol*
- D. *Apollo zabijający jaszczurkę*
- E. *Hermes z małym Dionizosem*
- F. *Doryforos*

Sprawdzana umiejętność

Znajomość twórczości *Praksytelesa*. Standard I, 1b.1

Rozwiązywalność zadania

58%

Poprawne odpowiedzi zdających

A. *Wenus z Knidos*
 D. *Apollo zabijający jaszczurkę*
 E. *Hermes z małym Dionizosem*

<p>Błędne odpowiedzi Najczęściej zamiast „Hermesa z małym Dionizosem” podkreślano „Doryforosa”.</p>
<p>Komentarz W tym wypadku podkreślano zazwyczaj poprawnie Wenus z Knidos oraz rzeźbę Apolla zabijającego jaszczurkę. Natomiast trudno było maturzystom dobrać trzecie dzieło artysty. W sztuce klasycznej starożytnej Grecji pojawiają się imiona twórców, z którymi należy skojarzyć dzieła. Uczniowie często pamiętają same dzieła, ale omijają ich autorów.</p>

Zadanie 20. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcję obrazu Edouarda Maneta „Rozstrzelanie cesarza Maksymiliana”.

Wykonaj polecenia dotyczące reprodukcji obrazu.

a) Podaj autora reprodukowanego obrazu. Nazwisko wybierz z podanej listy.

Eugene Delacroix, Edouard Manet, Edgar Degas, Jan Matejko, Pablo Picasso

b) Podaj tytuł i autora dzieła, które stało się inspiracją do jego powstania.

<p>Sprawdzana umiejętność Znajomość twórczości znanych malarzy (Edouarda Maneta i Francisca Goi) oraz źródeł inspiracji reprodukowanych dzieł malarskich. Standard I, 1b.1 i Standard II, 1.2</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 60%</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających a) <i>Edouard Manet</i> b) <i>Francisco Goya – Rozstrzelanie powstańców madryckich</i></p>
<p>Błędne odpowiedzi Jako autora obrazu a) zdający najczęściej podawali Eugène Delacroix. Przy obrazie b) pojawiali się bardzo różni autorzy.</p>
<p>Komentarz Zdający znacznie częściej podawali źródło inspiracji, aniżeli autora dzieła, mimo że dysponowali listą artystów, spośród których należało dobrać właściwych. Abiturientom wciąż dużo trudu sprawia zapamiętywanie nazwisk twórców. Prawdopodobnie przyczyną jest brak utrwalania wiadomości i uczenie się w sposób bardzo wybiórczy.</p>

Zadanie 21. (2 pkt)

Spośród wymienionych artystów podkreśl trzy nazwiska malarzy francuskiego rokoka.

Honoré Fragonard, Nicolas Poussin, Hyacinthe Rigaud, Antoine Watteau,
Francois Boucher, Claude Lorrain, Jean Ingres

<p>Sprawdzana umiejętność Znajomość twórców francuskiego rokoka. Standard I, 1a.2</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 49%</p>

Poprawne odpowiedzi zdających*Honoré Fragonard, Antoine Watteau, Francois Boucher***Błędne odpowiedzi***Nicolas Poussin, Claude Lorrain, Jean Ingres, Hiacinthe Rigaud.***Komentarz**

Zadanie było testem wyboru. Popelniane błędy wskazują na nieumiejętność oddzielenia artystów francuskiego środowiska artystycznego okresu rokoka, a w konsekwencji wybór odpowiedzi podyktowany przypadkiem.

Zadanie 22. (4 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcje czterech dzieł: portretu Gertrudy Stein Pabla Picassa, rzeźby „Kobieta w supermarkecie” wykonanej przez Duane Hansona, obrazu „A teraz moi mali, za Francję” Roy’a Lichtensteina oraz kompozycji „Numer 1A” Jacksona Pollocka.

Pod reprodukcjami dzieł wpisz:

- a) nazwisko artysty
- b) nazwę kierunku artystycznego, do którego należy dzieło.

Sprawdzana umiejętność

Znajomość twórców reprodukowanych dzieł oraz nazw kierunków, które ci twórcy reprezentują. Standard I, 1b.1

Rozwiązywalność zadania

54%

Poprawne odpowiedzi zdających*A. Picasso, kubizm**B. Hanson, hiperrealizm**C. Lichtenstein, pop-art**D. Pollock, abstrakcja***Błędne odpowiedzi**

W punkcie B najczęściej pomijano nazwisko Hansona, a hiperrealizm rozpoznawano jako fotografię. W punkcie C najczęściej prawidłowo rozpoznawano kierunek pop-art, ale pomijano nazwisko Lichtensteina lub kojarzono dzieło z Warholem. Pojawiały się też inne nazwiska, np. Moore i zmyślony kierunek: „life art”.

Komentarz

Zdający najlepiej znali twórczość Pabla Picassa i Jacksona Pollocka. Można stwierdzić, że podobnie jak w poprzednich edycjach egzaminów maturalnych, wykazali się bardzo słabą znajomością sztuki XX wieku. Maturzyści często przygotowują się do tego egzaminu samodzielnie. Zazwyczaj dochodzą do pierwszych lat XX wieku. Z tego powodu kierunki sztuki nowoczesnej, występujące po II wojnie światowej są tak słabo przez nich kojarzone.

Zadanie 23. (3 pkt)

Podaj nazwy zgromadzeń zakonnych, dla których powstały następujące dzieła:

A. kościół św. Piotra i Pawła w Krakowie

B. chór kościoła opackiego w Saint Denis

C. witraż *Bóg Ojciec – Stań się Wyspiańskiego*

<p>Sprawdzana umiejętność Znajomość mecenatu artystycznego i kontekstów powstania wskazanych dzieł. Standard I, 1b.1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 28%</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających A. kościół św. Piotra i Pawła w Krakowie – jezuici B. chór kościoła opackiego w Saint Denis – benedyktyni C. witraż <i>Bóg Ojciec – Stań się Wyspiańskiego</i> – franciszkanie</p>
<p>Błędne odpowiedzi W tym zadaniu pojawiało się bardzo dużo błędnych odpowiedzi. Często były to przypadkowo przyporządkowane nazwy zakonów, jak: krzyżacy, cystersi czy jezuici.</p>
<p>Komentarz Jest to kolejne zadanie, w którym abiturienti mieli wykazać się znajomością mecenatu artystycznego. Niestety, i w tym przypadku odpowiedzi nie było lub udzielano odpowiedzi błędnych.</p>

Zadanie 24. (2 pkt)

Wykonaj polecenia na podstawie poniższego tekstu.

„Uzgadniając więc fasadę ze strukturą i wielkością kościoła, architekt powinien tak postępować, by nie ukazując niczego świeckiego, okazywała się tak wspaniała, jak to tylko możliwe. (...) Co do sposobu malowania świętych wyobrażeń, biskup z największą skrupulatnością powinien stosować się do przepisów Soboru Trydenckiego (...) także malarzom i rzeźbiarzom grożą ciężkie kary, ażeby nie odchodzili od ustanowionych zasad.”

Karol Boromeusz, *Pouczenie o budowie i uposażeniu kościoła*.

- Określ styl w sztuce, na którego rozwój wpłynęły pisma Karola Boromeusza.
- W oparciu o powyższy tekst sformułuj trzy zasady, których według Karola Boromeusza, powinni przestrzegać artyści wznoszący i dekorujący świątynie.

<p>Sprawdzana umiejętność Rozumienie zależności między myślą estetyczną epoki i formą dzieła. Standard II, 3.2</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 51%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających a) barok b) – nie ukazywać niczego świeckiego, gloryfikować Boga – wyeksponować wspaniałość – przestrzegać przepisów Soboru Trydenckiego</p>

Błędne odpowiedzi

renesans, gotyk, klasycyzm, idealizm, sztuka wczesnochrześcijańska, bizantyjska

Komentarz

Zdający w tym zadaniu mieli do dyspozycji fragment tekstu źródłowego, z którego trzeba było wyłowić najważniejsze informacje na temat, jak powinna wyglądać architektura epoki baroku, a następnie, na podstawie cech tej architektury, wskazać, o jaką epokę chodzi. Ze względu na bardzo niską świadomość historyczną, maturzyści nie rozpoznawali baroku nawet po zawartym w cytacie sformułowaniu „Sobór Trydencki”. W drugiej części zadania zazwyczaj poprawnie formułowano trzy zasady, których powinni przestrzegać artyści. Wydaje się, że brak umiejętności wyciągania logicznych wniosków wynika z braku wiadomości na temat charakterystycznych cech poszczególnych stylów.

Zadanie 25. (3 pkt)**Zdefiniuj pojęcia:**

- laserunek
- forum
- abakan

Sprawdzana umiejętność

Definiowanie pojęć i terminów. Standard I, 2b.1

Rozwiązywalność zadania

33%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Laserunek – niekryjąca, przezroczysta warstwa farby na powierzchni obrazu.

Forum – plac w miastach starożytnego Rzymu.

Abakan – przestrzenna tkanina o bogatej fakturze wykonywana przez Magdalenę Abakanowicz.

Błędne odpowiedzi

Najwięcej błędów piszący popełnili, definiując laserunek. Znacznej części zdających technika ta kojarzyła się z zastosowaniem lasera. Definicje forum bywały nieprecyzyjne i ogólnikowe, np. „miejsce spotkań w Rzymie” – takie odpowiedzi mogły równie dobrze dotyczyć np. bazylik. Wszystkie dzieła wybitnej polskiej rzeźbiarki były przez niektórych piszących traktowane jako abakany, były w tym również grupy figuralne. Niektórzy mylili pojęcie abakan z akantem, abakusem a nawet ambitem.

Komentarz

Zadanie miało na celu sprawdzenie umiejętności definiowania pojęć i terminów z zakresu sztuk plastycznych i było zadaniem otwartym. Piszącym trudność sprawiało nie tylko połączenie wskazanego terminu z odpowiadającym mu zjawiskiem w świecie sztuki, ale przede wszystkim logiczne i jednoznaczne sformułowanie definicji. Niezrozumienie przez zdających terminu laserunek wskazuje na to, że zbyt małą uwagę przywiązali oni do technicznej strony powstawania dzieła malarskiego. Jest to kolejny dowód na to, że maturzyści nie znają standardów wymagań egzaminacyjnych.

Zadanie 26. (12 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie dwóch rzeźb: „Błogosławioną Ludwikę Albertoni” Berniniego oraz „Paulinę Borghese jako Wenus” Canovy.

Porównaj dwie rzeźby widoczne na reprodukcjach.

a) Rozpoznaj rzeźby, podając:

- ich tytuł
- autorów
- wiek powstania
- funkcję.

b) Porównaj rzeźby, wymieniając co najmniej trzy cechy stylistyczne formy.

c) Sformułuj wnioski dotyczące stylu.

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie autorów dzieł oraz czasu ich powstania, a także formułowanie cech stylistycznych. Standard I, 1b, Standard III, 1, Standard III, 2

Rozwiązywalność zadania

a) 19%, b) 75%, c) 46%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

W części a) uczniowie pisali: *Ludwika Albertoni lub Błogosławiona Ludwika; Bernini; XVII w.; rzeźba nagrobkowa / ołtarzowa w przypadku rzeźby A oraz: Paulina Borghese lub Siostra Napoleona, także Paulina Borghese jako Wenus; Canova; XIX w.; rzeźba portretowa.*

W części b) uczniowie najczęściej podawali następujące cechy dzieła barokowego: *dynamika, ekspresja, bogactwo draperii, realizm ujęcia*, natomiast w przypadku posągu Canovy najczęściej wymieniano następujące cechy: *antykizacja, idealizacja, harmonia, brak emocji, układ horyzontalny, statyka.*

W części c) najczęściej pojawiały się wnioski, w których prawidłowo klasyfikowano pod względem stylu dzieła i wymieniano cechy, które o tym świadczą, np.: *rzeźba A jest pełna dynamiki i ekspresji, typowa dla epoki baroku, a rzeźba B spokojna, wyidealizowana, nawiązuje do antyku i jest przykładem dzieła klasycystycznego.*

Błędne odpowiedzi

Rzeźbę Berniniego często przypisywano Michałowi Aniołowi. Mylono wiek powstania lub zamiast wieku pisano nazwę epoki. Określenie funkcji zwykle ograniczało się do „funkcji dekoracyjnej”. W wypadku rzeźby A mylono również tytuł, utożsamiając najczęściej rzeźbę z Ekstazą św. Teresy. Natomiast w części ostatniej zdający mieli problem z przyporządkowaniem rzeźby B do klasycyzmu.

Komentarz

Analizując powtarzające się błędy, można stwierdzić, że maturzyści mieli problem z rozpoznaniem rzeźby przedstawiającej „Błogosławioną Ludwikę Albertoni”. Zazwyczaj nie podawano poprawnie ani autora, ani tytułu dzieła. Natomiast analizę formy przeprowadzano poprawnie, co świadczy o tym, że zdający korzystają z arkuszy poprzednich edycji matur. Braki we wnioskach świadczą o słabej wiedzy historycznej abiturientów.

Zadanie 27. (4 pkt)

W zadaniu umieszczono cztery rysunki przedstawiające plany budowli.

Przyporządkuj plany budowli ich nazwom wybranym spośród listy zamieszczonej poniżej.

Partenon w Atenach, Panteon w Rzymie, San Marco w Wenecji, Il Gesù w Rzymie
Kolegiata w Tumie pod Łęczycą, Kościół Mariacki w Krakowie, Tempietto w Rzymie

<p>Sprawdzana umiejętność Rozpoznawanie planów słynnych budowli. Standard I, 1b.2</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 64%</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających 1. <i>Il Gesù w Rzymie</i> 2. <i>San Marco w Wenecji</i> 3. <i>Kościół Mariacki w Krakowie</i> 4. <i>Partenon w Atenach</i></p>
<p>Błędne odpowiedzi Najtrudniej maturzystom było podpisać plan bazyliki San Marco w Wenecji. Nie rozpoznawano też planu powszechnie znanego kościoła Mariackiego w Krakowie.</p>
<p>Komentarz Maturzyści, którzy nie pracują ze standardami wymagań egzaminu maturalnego nie przywiązują wagi do zamieszczanych w podręcznikach planów znanych budowli. Plan kościoła Jezuitów i Partenonu w Atenach zamieszczone są we wszystkich podręcznikach. Rzadziej można znaleźć plany bazyliki św. Marka i kościoła Mariackiego, ale abiturienti powinni je rozpoznać po charakterystycznych cechach gotyku i stylu bizantyńskiego.</p>

Arkusz egzaminacyjny dla poziomu rozszerzonego

Arkusz egzaminacyjny z historii sztuki dla poziomu rozszerzonego składał się z trzech części:

- części testowej (12 zadań zamkniętych oraz otwartych krótkiej odpowiedzi)
- części analitycznej, w której należało porównać dwa dzieła sztuki na podstawie barwnych reprodukcji zamieszczonych w arkuszu – Pietera Bruegela Starszego *Taniec pod szubienicą* (1568 r., olej na desce) i Henri Matisse’a *Taniec* (1910 r., olej na płótnie)
- części syntetycznej, która polegała na napisaniu krótkiego, spójnego wypracowania o charakterze przekrojowym i problemowym na jeden z dwóch tematów:

Temat 1. Na podstawie trzech wybranych przykładów (innych niż zamieszczone w arkuszu) z różnych epok i kierunków przedstaw funkcje motywu tańca w sztuce, eksponując różnice formalne w ujęciach tego tematu.

Temat 2. Omawiając treść i formę czterech dzieł reprezentujących odmienne kierunki artystyczne powstałe w pierwszym dziesięcioleciu XX wieku (innych niż zamieszczone w arkuszu), wykaż różnorodność źródeł inspiracji artystów współczesnych.

Tematyka zadań obejmowała wszystkie treści podstawy programowej dla poziomu rozszerzonego.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zawartych w arkuszu dla poziomu rozszerzonego zdający mógł otrzymać 50 punktów.

Opis zadań z arkusza dla poziomu rozszerzonego. Sprawdzane umiejętności, typowe odpowiedzi i uwagi do rozwiązań maturzystów.

CZEŚĆ I. TEST

Zadanie 1. (2 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcje czterech obrazów: „Madonny z Chrystusem i św. Janem Chrzcicielem” Rafaela, „Maesty” Giotto, „Adoracji Madonny” Caravaggia oraz „Madonny z kanonikiem van der Paele” Jana van Eycka.

Pod reprodukcjami dzieł wpisz:

- a) nazwisko autora,
- b) wiek, w którym powstało dzieło.

<p>Sprawdzana umiejętność Rozpoznawanie autora dzieła sztuki, znajomość wieku powstania dzieła. Standard I, 1b.1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 25%</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających A. Rafael, XVI w. B. Giotto, XIV w. C. Caravaggio, XVII w. D. Jan van Eyck, XV w.</p>

Błędne odpowiedzi

Obrazowi Giotto najczęściej przypisywano autorstwo Duccia, w pozostałych przypadkach pojawiały się bardzo różne, często przypadkowe odpowiedzi. Jeżeli chodzi o czas powstania dzieła, to najczęściej odnotowywano błędy w identyfikacji tych dzieł, które powstały na przełomie wieków (dzieła Giotto i Rafaela).

Komentarz

Zadanie to sprawiało zdającym wyjątkowy kłopot, ponieważ zbyt małą wagę przywiązuja do faktografii. Nawet w lepszych pracach najrzadziej rozpoznawany był Giotto.

Zadanie 2. (1 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie miejsca nazwy technik malarskich wybrane z listy zamieszczonej poniżej.

malarstwo olejne, pastel, akryl, fresk, tempera, enkaustyka

Dzieło	Technika
<i>Portret trumienny z El-Fajum</i>	
Masaccio, <i>Grosz czynszowy</i>	
Botticelli, <i>Narodziny Wenus</i>	
S. I. Witkiewicz, <i>Portret Neny Stachurskiej</i>	
Watteau, <i>Odjazd na Cyterę</i>	

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie technik plastycznych, w których wykonano wskazane dzieła. Standard I, 2a.2

Rozwiązywalność zadania

35%

Poprawne odpowiedzi zdających

Portret trumienny z El-Fajum – enkaustyka
Masaccio, Grosz czynszowy – fresk
Botticelli, Narodziny Wenus – tempera
S. I. Witkiewicz, Portret Neny Stachurskiej – pastel
Watteau, Odjazd na Cyterę – malarstwo olejne

Błędne odpowiedzi

Portret trumienny z El-Fajum – tempera, malarstwo olejne
Masaccio, Grosz Czyszowy – malarstwo olejne, enkaustyka, pastela
Botticelli, Narodziny Wenus – malarstwo olejne, fresk
S.I. Witkiewicz, Portret Neny Stachurskiej – akryl, tempera
Watteau, Odjazd na Cyterę – akryl, tempera

Komentarz

Zadanie to polegało na przyporządkowaniu dziełu techniki, w której zostało wykonane. Duża liczba błędnych odpowiedzi jest konsekwencją znajomości dzieł sztuki tylko z reprodukcji i opisów, które nie zawsze precyzyjnie wskazują technikę. Ponadto maturzyści ucząc się, nie przywiązują wagi do informacji na temat technik, w których specjalizowali się najwybitniejsi artyści. Byłoby inaczej, gdyby uczyli się według standardów wymagań egzaminacyjnych.

Zadanie 3. (2 pkt)

Wyjaśnij pojęcia:

- rocaille
- abakus
- weduta

Sprawdzana umiejętność

Definiowanie pojęć i terminów. Standard I, 2b.2

Rozwiązywalność zadania

31%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Rocaille – ornament w kształcie muszli, typowy dla rokoka.

Abakus – górna część głowicy kolumny (kwadratowa płyta na głowicy kolumny).

Weduta – pejzaż przedstawiający widok miasta.

Błędne odpowiedzi

Przy pojęciu „rocaille” najczęściej podawano tylko informację, że jest to ornament, czasem rozszerzano błędnie, że ma kształt perły lub pisano, że jest to ornament typowy dla baroku. Określenie „abakus” najczęściej kojarzono z motywem liścia (mylono z akantem) lub definiowano nieprecyzyjnie, jako: „część architektury” czy „część kolumny”. Niekiedy wpisywano też, że jest to ornament lub starożytny ornament. Określenie „weduta” najczęściej pomijano, lub podawano informacje błędne, np. że jest to „przedstawianie mieszczan”.

Komentarz

W zadaniach, w których maturzyści muszą się wykazać umiejętnością definiowania pojęć, najczęściej pojawiają się sformułowania oszczędne, nieprecyzyjne, ogólnikowe. Duża grupa maturzystów nie zna podstawowych pojęć. Zazwyczaj jednak udawało się maturzystom otrzymać za to zadanie 1 punkt, przyznawany za dwie prawidłowe odpowiedzi. Najlepiej znane było pojęcie „rocaille”.

Zadanie 4. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując autora dzieła i kierunek, do którego ono przynależy.

Dzieło	Autor	Kierunek
<i>Jedyna forma ciągłości w przestrzeni</i>		
<i>Skąły kredowe na Rugii</i>		
<i>Nocna kawiarnia w Arles</i>		
<i>Portret Gertrudy Stein</i>		
<i>Puszka zupy Campbell's</i>		

Sprawdzana umiejętność

Znajomość biografii artystycznych wybranych twórców oraz kierunków reprezentowanych przez wskazane dzieła. Standard I, 1b.1

Rozwiązywalność zadania

38%

Poprawne odpowiedzi zdających

Jedyna forma ciągłości w przestrzeni – Boccioni, futuryzm
Skąły kredowe na Rugii – Friedrich, romantyzm
Nocna kawiarnia w Arles – van Gogh, postimpresjonizm
Portret Gertrudy Stein – Picasso, kubizm
Puszka zupy Campbell's – Warhol, pop-art.

Błędne odpowiedzi

Skąły kredowe na Rugii – realizm
Jedyna forma ciągłości w przestrzeni – brak autora
Nocna kawiarnia w Arles – ekspresjonizm

Komentarz

Abiturienti zazwyczaj przypisywali poprawne autorstwo dzieł. Więcej trudności przysporzyło im przyporządkowanie właściwych kierunków. Jest to oczywiście wynik niewiedzy, ponieważ przytoczone przykłady są typowymi dziełami, reprezentującymi powszechnie znane kierunki.

Zadanie 5. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono widok, przekrój i plan kościoła Najświętszej Marii Panny w Gdańsku.

a) Podaj:

- wezwanie kościoła.
- miasto, w którym się znajduje.
- styl, w którym go wzniesiono.

b) Zanalizuj plan budowli, podając trzy informacje.**c) Określ, czy kościół wybudowano w systemie bazylikowym, czy halowym. Odpowiedź uzasadnij.**

<p>Sprawdzana umiejętność a) Rozpoznawanie dzieła sztuki. Standard I, 1b.1 b) Analizowanie planu budowli. Standard II, 4.1 c) Analizowanie bryły budowli. Standard II, 4.1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 47%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających a) – Najświętszej Marii Panny – Gdańsk – gotyk b) Korpus trójnawowy, prezbiterium zamknięte ścianą prostą, sklepienia gwiaździste i kryształowe. c) Kościół w systemie halowym – wszystkie nawy są równej wysokości.</p>
<p>Błędne odpowiedzi Zdający popełniali w tym zadaniu dużo błędów. W punkcie a) nie pamiętali wezwania kościoła. Niektórzy nie zrozumieli polecenia i wpisywali odpowiedzi świadczące o daleko idącej ignorancji np. klasyfikując styl, jako chrześcijańsko-katolicki, dominikański lub zakonny. Jako miejsce, gdzie obiekt się znajduje, wskazywali różne miasta zachodnie począwszy od Berlina po Florencję, zapominając o tak ważnym gdańskim zabytku. Czasem mylili gotyk z romanizmem. W punkcie b) abiturienti często nie dopisywali określenia „łaciński”, nie zwracali uwagi na wieżę od strony zachodniej, pisali, że „prezbiterium zamknięte jest absydą” albo, że „prezbiterium zamknięte jest prostokątną absydą”. Przy opisie planu charakteryzowali przekrój pionowy świątyni. Plan krzyża łacińskiego maturzyści w wielu przypadkach łączyli automatycznie z systemem bazylikowym.</p>
<p>Komentarz Mimo powtarzających się błędów, zdecydowanej części maturzystów udało się zdobyć w tym zadaniu jeden lub dwa punkty. Większość uczniów odpowiadała prawidłowo. Najbardziej poprawnie określano sklepienia. W punkcie b) zdający słusznie zwracali uwagę na rozbudowaną kruchtę i wydłużone prezbiterium.</p>

Zadanie 6. (1 pkt)

Spośród wymienionych obiektów architektonicznych podkreśl trzy, które są dziełami Le Corbusiera.

- A. Budynki Bauhausu w Dessau
- B. Unité d’Habitation w Marsylii
- C. Opera w Sydney
- D. Kaplica w Ronchamp
- E. Willa Savoye w Poissy
- F. Dom nad wodospadem

<p>Sprawdzana umiejętność Znajomość twórczości Le Corbusiera. Standard I, 1b.1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 50%</p>

Poprawne odpowiedzi zdających*B. Unité d'Habitation w Marsylii**D. Kaplica w Ronchamp**E. Willa Savoye w Poissy***Błędne odpowiedzi**

Powszechnie znanym dziełem Le Corbusiera była dla maturzystów Kaplica w Ronchamp. Pozostałe dwa obiekty mylone były najczęściej z Operą w Sydney i z domem nad wodospadem.

Komentarz

Zadanie polegało na rozpoznaniu dzieł jednego z najwybitniejszych architektów XX w. – Le Corbusiera. Powszechne mylenie jego dzieł z budowlą wniesioną przez równie słynnego Franka Lloyd Wrighta wskazuje na to, że architektura współczesna jest domeną mało znaną maturzystom. Warto zauważyć, że zadanie miało formę zamkniętą i część poprawnych odpowiedzi mogła paść poprzez wykluczanie błędnych dystraktorów (wszystkie przywołane budowle były dziełami architektów, których nazwiska powinny być znane abiturientom) lub w efekcie szczęśliwego trafienia.

Zadanie 7. (1 pkt)

Uzupełnij tabelę, przyporządkowując nazwisko malarza celowi jego podróży artystycznej, która wpłynęła na jego twórczość. Nazwiska malarzy dobierz z listy zamieszczonej poniżej.

Nicolas Poussin, Rembrandt van Rijn, Vincent van Gogh, Paul Gauguin, Eugène Delacroix, Albrecht Dürer

Cel podróży artystycznej	Artysta
Wenecja	
Maroko i Algieria	
Martinika i Tahiti	
Rzym	

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznawanie faktów z życia artystów, mających wpływ na cechy charakterystyczne ich twórczości. Standard I, 1b.4

Rozwiązywalność zadania

34%

Poprawne odpowiedzi zdających*Wenecja – Dürer**Maroko i Algieria – Delacroix**Martinika i Tahiti – Gauguin**Rzym – Poussin***Błędne odpowiedzi**

W wielu pracach odnotowano przypadkowe, błędne skojarzenia dystraktorów.

Komentarz

Uczniowie uczą się bardzo pobieżnie i nie przywiązują wagi do życiorysów artystycznych.

Zadanie 8. (1 pkt)

Podkreśl nazwiska dwóch artystów, których zaliczyć można do nurtu zwanego caravaggionizmem.

- A. Claude Lorrain
- B. Francisco de Zurbarán
- C. Georges de La Tour
- D. Andrea Pozzo
- E. Rafael Santi

Sprawdzana umiejętność

Znajomość przedstawicieli barokowego nurtu w sztuce, zwanego caravaggionizmem. Standard I, 1a.2

Rozwiązywalność zadania

39%

Poprawne odpowiedzi zdających

B. Francisco de Zurbarán
C. Georges de La Tour

Błędne odpowiedzi

Wielu maturzystów do caravaggionistów zaliczyło Andrea del Pozza, a także Claude Lorraina.

Komentarz

Maturzyści w tym zadaniu mieli wykazać się znajomością jednego z głównych nurtów malarstwa barokowego – caravaggionizmu. Nurt ten jest zwykle uczniom znany. W niepoprawnych odpowiedziach najczęściej pojawiały się nazwiska Pozza i Lorraina, co świadczy o tym, że twórczość mniej znanych artystów epoki baroku jest słabo znana. Natomiast wszyscy maturzyści byli zgodni co do tego, że Rafaela Santi nie można zaliczyć do caravaggionizmu.

Zadanie 9. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografię rzeźby „Paulina Borghese, jako Wenus” Canovy.

Przedstawione na ilustracji dzieło opisz według podanych poleceń.

a) Rozpoznaj i podaj:

- autora rzeźby.
- imię i nazwisko portretowanej.
- styl.
- materiał rzeźbiarski.

b) Podaj nazwę epoki, której dzieła inspirowały artystę.

c) Wymień trzy cechy stylu rzeźby.

Sprawdzana umiejętność

- a) Rozpoznawanie słynnych dzieł sztuki, określanie techniki artystycznej. Standard I, 1b.1, 2a.1
 b) Wskazywanie powiązań między epokami artystycznymi. Standard II, 3.3
 c) Analizowanie formy rzeźby. Standard II, 4.1

Rozwiązywalność zadania

57%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

W części a) zdający formułowali najczęściej następujące nazwy: *Paulina Borghese lub Siostra Napoleona, także Paulina Borghese jako Wenus*. W wielu pracach autorstwo poprawnie przypisywano Canovie, wskazywano wiek XIX powstania rzeźby i określano jej funkcję, jako rzeźbę portretową. Jako źródło inspiracji w części b) najczęściej wskazywano na *antykwizm, także ogólnie na starożytność*. Wśród wymienionych cech w części c) pojawiały się: *antykizacja, idealizacja, harmonia, brak emocji, układ horyzontalny, statyka*.

Błędne odpowiedzi

Zdający najczęściej mylili Canovę z innym znanym rzeźbiarzem klasycyzmu – Thorvaldsenem oraz mieli problem ze wskazaniem wieku powstania dzieła.

Komentarz

Zdający nie mieli najmniejszych problemów z prawidłowym opisem rzeźby (wymienieniem jej cech) oraz z klasyfikacją stylową. Ponieważ jednak większość maturzystów ma braki w wiadomościach faktograficznych – nie potrafili wskazać wieku powstania rzeźby. Takie zadania różnicują punktację maturzystów zdających poziom rozszerzony. Nieliczni, którzy dokładnie opanowali materiał – uzyskują pełną liczbę punktów.

Zadanie 10. (1 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografię kwatery Ołtarza Grudziądzkiego.

Zidentyfikuj postaci występujące w kwaterze Ołtarza Grudziądzkiego. Wpisz imiona postaci obok oznaczeń literowych.

Sprawdzana umiejętność

Identyfikowanie postaci w dziele sztuki. Standard I, 3.2

Rozwiązywalność zadania

33%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. św. Barbara
 B. Maria / Najświętsza Maria Panna, Matka Boska / Madonna
 C. Chrystus / Jezus
 D. św. Katarzyna

Błędne odpowiedzi

- A. Maria / Katarzyna / Praworządność
 B. Józef / Elżbieta / Maria Magdalena / Jadwiga
 C. Św. Helena / August / św. Jan Chrzyciel / Papież
 D. Urszula / Fortuna

Komentarz

Zadanie miało charakter otwarty i sprawdzało umiejętność rozpoznania postaci z ikonografii chrześcijańskiej w oparciu o znany zabytek polskiej sztuki gotyckiej. Podstawową przyczyną błędów była nieumiejętność rozpoznania atrybutu świętych: Barbary i Katarzyny. Część maturzystów rozpoznała obraz jako przedstawienie alegoryczne. Charakterystyczne jest też rozpoznanie postaci kobiecych jako męskich i podstawowe braki przy analizie źródeł obrazowych.

Zadanie 11. (1 pkt)

Określ, w kręgu czyjego mecenatu powstały następujące dzieła. Imiona postaci wybierz spośród podanych poniżej i wpisz obok właściwych dzieł.

Oktawian August, Juliusz Cezar, Perykles, Konstantyn Wielki, Hadrian

- A. Willa cesarska w Tivoli
- B. Partenon
- C. Pierwsza bazylika św. Piotra w Watykanie
- D. Ara Pacis

Sprawdzana umiejętność

Znajomość mecenatu artystycznego. Standard I,1b.1

Rozwiązywalność zadania

27%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. *Willa cesarska w Tivoli – Hadrian*
- B. *Partenon – Perykles*
- C. *Pierwsza bazylika św. Piotra w Watykanie – Konstantyn Wielki*
- D. *Ara Pacis – Oktawian August*

Błędne odpowiedzi

Ara Pacis maturzyści błędnie przypisywali mecenatowi Juliusza Cezara. Poza dwoma zabytkami (B i C) pozostałe przypisywano przypadkowo wybranym fundatorom.

Komentarz

Zdający wymieniali najczęściej poprawnie tylko dwóch mecenasów – fundatorów: Konstantyna Wielkiego i Peryklesa. Jednakże te dwie prawidłowe odpowiedzi nie pozwalały na przyznanie punktu i dlatego bardzo wielu maturzystów nie zaliczyło tego zadania. W bardzo niewielu arkuszach pojawiły się pełne rozwiązania tego zadania. Najwięcej problemów mieli maturzyści z rozpoznaniem mecenasów starożytnego Rzymu, co wskazuje na fakt, że nie były to przykłady powszechnie znane.

Zadanie 12. (2 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcje obrazów Jerzego Dudy-Gracza: „Tryptyku polskiego” oraz „Wieży Babel 2”.

Przyjrzyj się reprodukcjom obrazów Jerzego Dudy-Gracza, a następnie wpisz do tabeli autorów i tytuły dzieł, które stały się inspiracjami do ich powstania.

Obraz	Źródła inspiracji	
	autor	tytuł
A		
B		
C		

Sprawdzana umiejętność

Wskazywanie zależności między dziełami sztuki. Standard II, 1.2

Rozwiązywalność zadania

39%

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. Manet, *Śniadanie na trawie*
 B. Giorgione, *Śpiąca Wenus*
 C. Piotr Bruegel Starszy, *Wieża Babel*

Błędne odpowiedzi

W nielicznych błędnych odpowiedziach przykładu pierwszego pojawiali się inni autorzy i zmieniano tytuł dzieła (np. Kobzdej „Podaj cegłę”) lub nie rozpoznawano go w ogóle. Obraz „Śpiąca Wenus” najczęściej przypisywano Tycjanowi, a „Wieżę Babel” identyfikowano, jako obraz Boscha.

Komentarz

Z tym pytaniem zdający radzili sobie dobrze. Tylko w nielicznych pracach nie podejmowano próby odpowiedzi. Ze względu na żartobliwą formę obrazów Jerzego Dudy-Gracza, zadanie to odpowiadało maturzystom i skłaniało ich do poszukiwania odpowiedzi. Obrazy, które zainspirowały twórcę są powszechnie znane, dlatego błędy lub brak odpowiedzi należy tłumaczyć bardzo powierzchowną znajomością przedmiotu.

CZĘŚĆ II. ANALIZA PORÓWNAWCZA

Zadanie 13. (20 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcje obrazów Pietera Bruegela Starszego, *Taniec pod szubienicą* (1568 r., olej na desce) oraz Henri Matisse’a, *Taniec* (1910 r., olej na płótnie)

Przeanalizuj formę obrazów A i B według podanych punktów:

- A. Opis i cechy kompozycji
- B. Kolorystyka
- C. Światłocień i modelunek
- D. Ekspresja i środki wyrazu artystycznego
- E. Wnioski końcowe dotyczące stylu i sposobu ujęcia

Analizie jakościowej zostały poddane poszczególne elementy zadania.

A. Opis i cechy kompozycji (6 pkt)

<p>Sprawdzana umiejętność Porównywanie kompozycji dzieł. Standard II 4, III 1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 68%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających</p> <p>Obraz A</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształt pola obrazowego (format obrazu): prostokąt zbliżony do kwadratu – pejzaż ze sztafażem (kompozycja wielofiguralna w pejzażu) – dominują kierunki wertykalne – kompozycja zdynamiczowana licznymi diagonalami i łukami – centrum kompozycyjne stanowi szubienica – kompozycja asymetryczna; skupienie elementów kompozycyjnych z lewej strony obrazu – linia horyzontu podniesiona – kompozycja wieloplanowa; plany nakładają się kulisowo – głębia sugerowana perspektywą powietrzną, zbieżną <p>Obraz B</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształt pola obrazowego (format obrazu): prostokąt leżący – kompozycja wielofiguralna – kompozycja zamknięta – kompozycja oparta na elipsie – kompozycja dynamiczna – silny podział tła na dwie strefy – dążenie do symetrii – brak zaznaczonego centrum kompozycyjnego – głównym elementem kompozycji są sylwetki tańczących postaci ujęte w monumentalnej skali – obniżona linia horyzontu – jednoplanowość – brak tradycyjnych metod ukazania przestrzeni; przestrzeń sugerowana jedynie perspektywą kulisową
<p>Błędne odpowiedzi</p> <p>Jedną z najczęściej pojawiających się nieścisłości w zadaniu 13A dla obrazu A jest charakteryzowanie kompozycji, jako statycznej oraz określenie kształtu pola obrazowego, jak prostokąt poziomy. Maturzyści klasyfikowali też kompozycję obrazu Brueghla, jako otwartą (chyba ze względu na rozległość pejzażu). W przypadku obrazu Matisse'a wskazywano, że jego centrum kompozycyjne stanowi krąg ludzi.</p>
<p>Komentarz</p> <p>W tej części analizy porównawczej zdający mieli wypisać cechy kompozycji obrazów wraz z określeniem sposobu oddania przestrzeni. Ze względu na fakt, że abiturienti uczą się analizy, korzystając z arkuszy poprzednich edycji matur, zadanie to wypadało niezłe i przynosiło zdającym zwykle od 4 do 6 punktów.</p>

B. Kolorystyka (4 pkt)**Sprawdzana umiejętność**

Porównywanie kolorystyki dzieł. Standard II 4, III 1

Rozwiązywalność zadania

66%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Obraz A

- szeroka gama barwna
- przeważają barwy ziemi
- wyraźne akcenty kolorystyczne czerwieni i błękitu
- na pierwszym planie barwy ciepłe, na drugim chłodne zgodnie z zasadą perspektywy barwnej
- zauważalne kontrasty temperaturowe
- barwy stonowane

Obraz B

- szeroka gama barwna (barwy chłodne i ciepłe)
- kontrast temperaturowy
- występują tylko trzy kolory: zieleń, błękit i czerwień
- równowaga tonów ciepłych i chłodnych
- barwy nasycone
- plamy barwne zamknięte wyrazistym konturem (cloisonizm)

Błędne odpowiedzi

Maturzyści używali nieprecyzyjnego języka opisu zjawisk barwnych. Często wyliczali tylko kolory. Opisywanie barwy łączyli z problemem światła. O obrazie B niektórzy pisali, że występują w nim „nienaturalne kolory”, natomiast obraz A określali jako monochromatyczny. Wiele opisów było niepełnych lub ograniczonych do niewielkiej liczby informacji, co uniemożliwiało przyznanie punktów.

Komentarz

Mimo braku precyzji w określaniu kolorystyki obrazów, nawet w słabszych pracach maturzyści uzyskiwali punkty. Zadania, w których przeprowadza się analizy porównawcze dwóch dzieł, z roku na rok wychodzą abiturientom coraz lepiej. Zmienia się najwidoczniej świadomość maturzystów, którzy uczą się z wykorzystaniem podobnych zadań zamieszczonych w arkuszach z poprzednich edycji matur. Jednak ciągle pojawiają się analizy, w których opisywana jest tematyka obrazu, a w zadaniu wyraźnie chodzi o formę dzieł. Dotyczy to pewnie niewielkiej grupy maturzystów, którzy uczą się sami i nie sięgają po publikacje CKE. W tej części analizy zdający też zbyt dużo uwagi poświęcają wymienieniu barw, występujących w obrazie. Nie potrafią też dostrzec zjawiska kontrastów (temperaturowych, dopełnieniowych).

C. Światłocień i modelunek (4 pkt)

<p>Sprawdzana umiejętność Porównywanie światłocienia i modelunku dzieł. Standard II 4, III 1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 75%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Obraz A</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>światło rozproszone</i> – <i>źródło światła poza obrazem</i> – <i>światło naturalne</i> – <i>światło pada z lewej strony</i> – <i>plytki modelunek światłocieniowy</i> <p>Obraz B</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>brak tradycyjnego światłocienia</i> – <i>synteza światła i koloru (kolor nośnikiem światła)</i> – <i>światło równomiernie rozłożone</i>
<p>Błędne odpowiedzi W najczęściej powtarzających się błędach posługiwano się określeniami: głęboki i płytki modelunek światłocieniowy, niestety całkowicie nieadekwatnie do prezentowanych obrazów.</p>
<p>Komentarz Rozpoznanie i wskazanie źródła światła oraz kierunku jego padania w obrazach posługujących się tradycyjnymi środkami wyrazu nie sprawia już maturzystom trudności. Gorzej jest ze sztuką współczesną, w której często mamy do czynienia z syntezą światła i koloru (plama barwna jest jednocześnie źródłem światła), natomiast artyści rezygnują z tradycyjnego modelunku lub stosują go w sposób bardzo umowny, jak to było z obrazem Matisse'a.</p>

D. Ekspresja i środki wyrazu artystycznego (4 pkt)

<p>Sprawdzana umiejętność Porównywanie ekspresji i środków wyrazu artystycznego. Standard II 4, III 1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 47%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Przy opisywaniu obrazu A najczęściej powtarzano określenia: realizm ujęcia, spokój, tajemniczość, drobiazgowość studium pejzażu, motyw szubienicy jako element niepokoju, gładka faktura. Natomiast obrazowi B przypisywano: płaskość ujęcia, brak faktury, widoczny kontur, dynamizm, agresywny kolor, czyste barwy, deformacja kształtów.</p>
<p>Błędne odpowiedzi Błędnych stwierdzeń było niewiele, natomiast w wielu pracach pojawiały się określenia niepełne.</p>

Komentarz

Przez kilka lat ćwiczona analiza porównawcza przynosi efekty w postaci bogato, jednak dość schematycznie wypełnianej tabeli. Z jednej strony to dobrze, że uczniowie potrafią dostrzegać coraz bardziej poprawnie zagadnienia formy dzieła i określać jego ekspresję, ale szkoda, że przybiera to formę pojedynczych haseł, z których egzaminator musi domyślać się, o co zdającemu chodziło.

E. Wnioski końcowe dotyczące stylu i sposobu ujęcia (2 pkt)**Sprawdzana umiejętność**

Formułowanie wniosków – syntetyzowanie spostrzeżeń dotyczących porównawczej analizy dzieł. Standard III 2

Rozwiązywalność zadania

43%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Motyw tańca w pracy Bruegela oddany jest środkami realistycznymi, natomiast w obrazie Matisse'a mamy do czynienia z syntezą form, oddaniem samej istoty tańca. Obraz A jest renesansowy, obraz B fowistyczny.

Błędne odpowiedzi

Zdający w tej części analizy porównawczej formy znacznie częściej opisywali samą treść obrazu, aniżeli podawali czas powstania. W bardzo wielu przypadkach nie podano nazw kierunków i stylów w obrębie których powstały dzieła. Maturzyści nie potrafili też powiązać wymienionych cech formy z kierunkami i stylami w sztuce.

Komentarz

Uczniowie, którzy uważają, że analiza porównawcza jest łatwą częścią egzaminu maturalnego, zwykle w ostatnim punkcie, to znaczy przy problemie sformułowania wniosków przekonują się, że tak naprawdę trudno jest bez znajomości stylów, a zwłaszcza ich cech, poprawnie wykonać to zadanie. W niewielu przypadkach analiza była do końca przeprowadzona dobrze, a sformułowane cechy pozwoliły na wysnucie wniosków i kwalifikacje stylowe. Na przykład w prezentowanej poniżej analizie dzieł (**załącznik nr 1**) maturzysta nie mógł otrzymać maksymalnej liczby punktów za wnioski, ponieważ nie wskazał kierunków, jakie reprezentują te dzieła.

Załącznik nr 1

A. Opis i cechy kompozycji (6 pkt)

Obraz A	Obraz B
<ul style="list-style-type: none"> - kwadrat - kompozycja otwarta - boczna - statyczna - perspektywa powietrzna - kontrasty kolorowe temperatur (im dalej tym przeważają odcienie niebieskiego, im bliżej tym kolory są cieplejsze) - ewaluje spójny tył i trzy postacie z dynamicznym podwyższonym horyzontem 	<ul style="list-style-type: none"> - poziomy prostokąt - kompozycja zamknięta - centralna - dynamiczna - postacie tańczące i tymające się ze sobą ręce tworzą układ zamknięty - braku perspektywy - na pierwszym planie wysuwają się ~~postacie~~ postacie, wybijają się z tła, obniżony horyzont

B. Kolorystyka (4 pkt)

Obraz A	Obraz B
<ul style="list-style-type: none"> - linearność - kontrast temperatur (im dalej tym ciędsze barwy) - na pierwszym planie przeważa odcień i zielony - kontrastowe kolory ubrań ludzi, czerwone i białe - szeroka gama barwna - kontrastowa biała kosa i czerwone spodnie wysuwają się na pierwszy plan 	<ul style="list-style-type: none"> - kontrast między niebieskim tłem i zieloną ziemią, a wybijają się z tła ciędsze pomarańczowymi ludźmi - użycie ograniczonej palety kolorów - mała gama barwna - nie ma kontrastu temperatur - anodochromatyzacja

C. Światłocień i modelunek (4 pkt)

Obraz A	Obraz B
<ul style="list-style-type: none"> - źródło światła: naturalne - z prawego lewego górnego rogu; niewidoczne - oświetla subiekt, dzięki czemu wysuwa się na drugi plan - oświetlane postacie wysuwają się na pierwszy plan; zgodny modelunek 	<ul style="list-style-type: none"> - brak światłocienia - postacie nie tworzą żadnego sposobu oświetlenia przez co są płaskie

D. Ekspresja i środki wyrazu artystycznego (4 pkt)

Obraz A	Obraz B
<ul style="list-style-type: none"> - różnica faktur - perspektywa powietrzna - kontrasty - światłocień - kontrastowe ubrania postaci, które przez to zwracają uwagę i wysuwają się na pierwszy plan 	<ul style="list-style-type: none"> - kontrastowość barw - monochromatyczność - kontury na postaciach (ciemne) przez co są - uproszczenie form - obraz wydaje się płaski - brak mistereu

E. Wnioski końcowe dotyczące stylu i sposobu ujęcia (2 pkt)

Pieter Breugel Starszy namalował typowy obraz z okresu malarstwa niderlandzkiego przedstawiając krajobraz i wkle ludki a Matisse ma polecać dzieło typowe dla malarstwa współczesnego.

CZĘŚĆ III. DŁUŻSZA WYPOWIEDŹ NA TEMAT

Zadanie 14. (10 pkt)

Temat 1. Na podstawie trzech wybranych przykładów (innych niż zamieszczone w arkuszu) z różnych epok i kierunków przedstaw funkcje motywu tańca w sztuce, eksponując różnice formalne w ujęciach tego tematu.

Temat 2. Omawiając treść i formę czterech dzieł reprezentujących odmienne kierunki artystyczne powstałe w pierwszym dziesięcioleciu XX wieku (innych niż zamieszczone w arkuszu), wykaż różnorodność źródeł inspiracji artystów współczesnych.

Sprawdzana umiejętność

Pisanie tekstu o odpowiedniej strukturze i konstrukcji. Wykazanie się znajomością faktów z dziedziny historii sztuki, ich selekcjonowanie, kojarzenie i łączenie w logiczny i klarowny sposób. Wykorzystanie wniosków z analizy formalnej i ikonograficznej dzieła oraz ze znajomości terminologii sztuk plastycznych i ich periodyzacji. Umiejętna interpretacja treści dzieła. Ocenianie i wartościowanie dzieł i zjawisk artystycznych. Wskazywanie kontekstów historycznych i kulturowych związanych z opisywanym tematem. Sprawne posługiwanie się pisaną polszczyzną. Standard III 2, 3

Rozwiązywalność zadania

Według kryteriów oceniania:

1. Konstrukcja wypowiedzi i sposób formułowania myśli 54%
2. Trafność przytoczonych przykładów i umiejętność ich omówienia w związku z tematem (sposób werbalizowania wrażeń wizualnych) 37%
3. Znajomość materiału historyczno-artystycznego 52%
4. Terminy i pojęcia 58%
5. Język i styl 69%

Temat 1

Uwagi o pracach wysoko ocenionych

Wypracowanie pisane przez maturzystów wybierających temat 1 miały w większości poprawną strukturę i logikę kompozycji. Cechowała je wymagana trójdzielność. Zdający analizowali taniec, jako nieodłączną cechę każdej kultury, podając trafne przykłady z okresu prehistorycznego, sztuki antycznej, średniowiecznej, nowożytnej aż do współczesności. Przywoływali typy obrazowe towarzyszące tematowi tańca: Taniec Śmierci, Trzy Gracje, Korowód. Umiejętnie wskazywali także na korespondencję sztuk, tworząc odniesienia do tekstów literackich i muzycznych (S. Wyspiański, Wesele). Wskazywali na różne funkcje tańca: religijne, plemienne, państwowe itd.

Uwagi o pracach nisko ocenionych

Najczęstszym błędem, popełnianym w pracach maturzystów były niepoprawnie wymienione tytuły dzieł, ich brak oraz brak nazwiska twórcy. Często też omawiano mniej, aniżeli wskazana w temacie liczba przykładów. Kolejnym często spotykanym błędem była zbyt lakoniczna analiza dzieła lub jej całkowity brak. Zdający popełniali także błędy rzeczowe, składniowe, stylistyczne i ortograficzne.

Komentarz

Temat tego zadania nie był trudny, ponieważ w całej historii sztuki można przywołać wiele przykładów dzieł ukazujących motyw tańca. Wciąż jednak maturzyści nie rozumieją tego, że dzieła muszą być analizowane zarówno w aspekcie formalnym i treściowym (niezależnie

od tego, czy temat odnosi się do treści czy też do sfery formalnej dzieł). Analizowane motywy tańca pochodzą zazwyczaj z odmiennych epok i różnią się (niekiedy znacząco) formą, co należało wykazać.

Abiturienti nie zdają sobie też sprawy z powagi egzaminu maturalnego, zamieszczając w arkuszach różne komentarze na temat egzaminu i stopnia przygotowania się do niego, jak list do egzaminatora następującej treści: *Drogi egzaminatorze! Wybacz mi, że się zupełnie nie przygotowałem do matury z historii sztuki. Nie martwcie się, bo już rok temu ją zdałem, a w tym chciałem tylko poprawić. Ale chyba się nie uda. No cóż, takie życie głupca. Pozdrawiam serdecznie!* lub inny: *Drogi egzaminatorze błagam Cię, daj mi znać, jak poszło* (tutaj podany był numer telefonu).

Temat 2

Uwagi o pracach wysoko ocenionych

Typowe poprawne odpowiedzi zdających cechowała trójdzielność kompozycji. We wstępie najczęściej odwoływano się do twórczości postimpresjonistów, którzy zainspirowali przełom w sztuce współczesnej, zakończenie zawierało wnioski z przeprowadzonych analiz. Rozwinięcie zawierało analizę treści i formy czterech dzieł reprezentujących różne kierunki w sztuce pierwszego dziesięciolecia XX w. Piszący wybierali analizowane dzieła z dorobku artystów reprezentujących fowizm, ekspresjonizm, kubizm, futuryzm lub abstrakcjonizm. Analizy wzbogacone były rzetelną znajomością faktografii, to znaczy epizodów z biografii artystów, cech środowiska artystycznego, postaci marszandów i krytyków. Zdający łączyli cechy analizowanego dzieła z tymi, które były typowe dla jego twórcy, kierunku, który reprezentował czy środowiska. Prace były bogate w terminologię artystyczną (zarówno nazwy kierunków i zjawisk w sztuce, jak i technik oraz szczegółowych środków wyrazu artystycznego). Język wypracowań był całkowicie komunikatywny, a składnia nie zawierała rażących błędów.

Uwagi o pracach nisko ocenionych

Najczęstszym błędem było analizowanie dzieł reprezentujących kierunki i tendencje w sztuce spoza określonego w temacie zakresu chronologicznego. Piszący przywoływali zarówno dzieła XIX wieczne, jak i surrealistyczne, a nawet powstałe w drugiej połowie XX w. W znacznej części prac nie wykazano źródeł inspiracji analizowanych prac. Liczne błędy spowodowane były złym łączeniem nazwiska twórcy z dziełem lub z kierunkiem artystycznym. Część prac napisana została niezwykle ogólnikowo, bez przeprowadzenia analiz formy i treści wskazanej liczby dzieł. Zdarzało się też nagminnie, że zdający analizowali bliżej nieokreślony obraz np. Degasa, nie podając właściwego tytułu. Niektórzy piszący skupiali się na opisie własnych, indywidualnych wrażeń powstałych na skutek kontaktu z dziełem, zamiast przeprowadzać jego rzetelną analizę. Zakończenia nierzadko pozbawione były wnioskowania.

Komentarz

Zdający nie przeanalizowali dokładnie brzmienia polecenia, do analizy dobierali często przypadkowe prace, na temat których nie dysponowali szczegółową wiedzą. Często prace nie realizowały tematu albo dotyczyły go zaledwie w sposób częściowy. Brak trójdzielności struktury prac, a także osobnych akapitów poświęconych analizie treści i formy wskazuje na nieznaną obowiązków od kilku lat kryteriów oceny pracy pisemnej na poziomie rozszerzonym egzaminu maturalnego. Piszący często też analizują dzieło w taki sposób, jakby było ono całkowicie wyabstrahowane z kontekstu kulturowego, biograficznego czy historycznego.

W dalszej części tej publikacji prezentujemy dwa wypracowania z tegorocznej matury, które ilustrują typowe błędy popełniane przez uczniów (załącznik nr 2) oraz poprawną i ciekawą pracę (załącznik nr 3).

Załącznik nr 2 – przykładowe wypracowanie na temat 1.

Prezentowane poniżej wypracowanie zostało ocenione bardzo nisko, ponieważ uczeń nie omówił konkretnych dzieł (nie podał ich tytułów). Zamiast rzetelnych analiz zawarł kilka ogólnikowych informacji, z których nic nie wynikało. Płytką i powierzchowną wypowiedź nie spełnia wymagań kryterium dotyczącego trafności przytoczonych przykładów i umiejętności ich omówienia w związku z tematem. Maturzysta też nie wykazał się znajomością materiału historyczno-artystycznego oraz wymaganej terminologii. Wypowiedź jest krótka i alogiczna. Nie spełnia też wymagań dotyczących trójdzielności pracy w sensie merytorycznym. Zamiast logicznych wniosków końcowych, abiturient zamieszcza pytanie retoryczne, które stanowi konkluzję, jakoby artyści zbyt mało uwagi zwracali na motyw tańca.

Motyw tańca. Tenany był nam od zawsze
~~od~~ od kiedy tylko pamiętamy ludzie
 zaczęli tańczyć za siebie. Może dlatego
 artyści na przełomie wieków chcieli
 uwiecznić tańczących ludzi w swych
 obrazach. ~~Kiedyś ludzie tańczyli~~
 od kiedy zaczęli chodzić tak naprawdę
 tańce może były pierwotne w jaskiniach
 dlatego uwieczniali rytuały takie jak
 polowanie by pokazać wół bogom lub
 zwierzęt. Czy wtedy nie przyspiewano pro
 trachem tańcówki brucha o pełnych
 kształtach? Może i obrazy religijne
 zawierały osobnie radość i niebezpieczeństwo
 jako sprawnie nam tańca? Może "Akt
 ślubny po ślubach" nie uważano
 nam tylko, jeśli jest też w tańcu,

A może sikhny obraz "Lancerka" nie ukazuje
 nam radości życia. Czy "Namienny Wenus"
 nie przypomina, "Lancierka" kartkarska
 się czy gdyby Michel Aniol namalował
 postać tancerki, to taki scena byłaby
 wystronane widzieć i ~~nie~~ manipulacja
 pólno jej przy pomocy ~~de~~ Dambler.
 Czy gdyby wizerunek mógł by namalować
 tancerkę pokazać by postać jego też cho-
 chanej ~~Wasa~~-cobi doczepić jej nogi
 i ręce? Kartkarskim się dla tego co
 przedanie tylko lat ludzie nie są
 wili pełnej szczęśliwej ~~magi~~ na świecie?
 Czym jest ten nasz obraz przed
 dżwanięjcyca to cyfrowy? Są miły
 obrazek ~~to~~ gdyż przedstawił se
 osoby w swoich strojach ludowych
 nycinające się w pełni dżwanięjcyca
 podrywać ale czy to jest to
 czy to o to chodzi w ten?

Moim zdaniem uważam że
 przedanie w ten sposób ~~nie~~
 uważam że na ten sposób ~~nie~~

Załącznik nr 3 – przykładowe wypracowanie na temat 2.

Prezentowane poniżej wypracowanie zostało ocenione wysoko, pomimo usterek językowych. Jest przykładem właściwego zrozumienia tematu oraz wyboru dzieł. Autor wykazuje się znajomością faktografii i chronologii. Wybiera kierunki, które zaistniały w pierwszym dziesięcioleciu XX w. Dzieła analizuje poprawnie zarówno pod względem formy, jak treści. Właściwie też wskazuje ich źródła inspiracji. Dodatkowo abiturient potrafi także dostrzec, że analizowane obrazy stały się z kolei inspiracją dla artystów tworzących w latach następnych. W wypracowaniu znajduje się wiele informacji faktograficznych, a terminy stosuje autor poprawnie i we właściwym kontekście. Wprawdzie wstęp jest zbyt ogólnikowy, ale praca ma wszelkie cechy trójdzielności.

Początek XX wieku był czasem wielkim w kierunku w sztuce. Wynadkity się one z doświadczeń artystów wieku poprzedniego. Różnorodności tych kierunków najpełniej ilustrował malarstwo, ukazujące różne inspiracje. Najważnym kierunkiem, który pragnę omówić, jest kubizm. Jego dwaj główni przedstawiciele to: Pablo Picasso i Georges Braque inspirowali się malarstwem Cézanne'a i jego motywami matematycznymi, które były lekko sformalizowane, dążące do form kuli, stożka i innych prostych kształtów geometrycznych. Cézanne Cézanne'a, jak również Pablo Picasso i Georges Braque'a, charakteryzowała chęć ukazania przedmiotu z perspektywą odległości. W obrazie „Dziwny i gitara” Braque'a trudno jest dostrzec owe przedmioty. Obraz pochodzi z fazy analitycznej kubizmu, w której artysta pragnął przedstawić przedmioty z różnych punktów widzenia. Ważne są więc w tym czasie i punkt obserwacji zawarte w obrazie. W obrazie „Dziwny i gitara” są więc ukazane w

postaci kwadratów - prostej figur geometrycznych, które ukazywały
 jakby rozpadniętą swoją obserwacji. Charakterystyczne jest
 symultaniem czasowo-przestrzennym i choć ukazuje Argwimanta
 przedmiot, takim, jakim jest w rzeczywistości, nie
 daje dynamiki i ruchu. Właściwie próby z fazy anality-
 cznej przeprowadzić artystów do fazy syntetycznej,
 w której na obrazach przedstawione są symbole przed-
 miotów, ich aluzje. Przykładem może być obraz „Marta
 matka z czerwonymi rybkami”. Obraz ten przedstawia proste figury
 geometryczne, płaskie pole kolorów. Czerwone ryby są wesołe
 nie są do żułka, swojego symbolu. Jest to „kwadrat” - który
 jest blisko do siatki. Te przedmioty potrafią być w ten sam
 sposób.

Yuryu Kierunkiem jest futuryzm. Narodził się we
 Włochach. Jego inspiracją były: ruch, dynamika, wywołanie uwyświelenie,
 tętnące życiem miasto, dźwięki przedstawił tego kierunkiem
 - Thomaso Marinetti pisał o tym, że do tego Argwimanta, samochodem,
 że uważa, iż jest on piękniejszy od Mikołaja z Sandomierza.

Przykładem malarstwu seryjnym jest obraz pt. „Wielki samochód” Giacoma Balli. Widać tu jest podobieństwo do kubiści, fragment ukazuje się w czasie i przestrzeni. Według artysty nie ma tu ukazać istoty samochodu jako przedmiotu, lecz istotę ruchu w przestrzeni. Na obrazie możemy obserwować kolejno fazy przekazywania ruchu drogą przez auto, między na kliszy aparatu fotograficznego. Ostre skosy i linie proste wzmacniają dynamizm kompozycji. Samochód w kolejnych fazach ruchu zbudowany jest podobnie jak w kubiźmie z prostych figur geometrycznych. Tym samym przykładem malarstwa futurystycznego jest dzieło Gino Severiniego pt. „Błękitna tancerka”. Falebny jej błękitny sukien, jej uśmiech w ruchu ruchu. Również zbudowane są z prostych płaszczyzn bierzących za punkt wyjścia w figury geometryczne. Instrukcją problem ruchu możemy obserwować w ujęciu ręki kobiety. Dłonie jest dwukrotnie większe i ukazane w różnym położeniu. To fenomen, że możemy oglądać proces ruchu „klatka po klatce” na jednym obrazie.

Treścią kłopotliwą, której nie ma formuły! w malarstwie to powiem. Główni artyści tego kierunku: Henri Matisse, Maurice Vlaminck i André Derain w szeregach obrazach wspaniale dowodził odcień życia i odkrywanie jej w trójwymiarowym świecie. W obrazie André Deraina pt. „Most Westminsterski” ukazano zaskakująco odwołujemy się do londyńskich, jednak z odwołaniem do

sposób wielokrotny. przestrzeń ulega deformacji, skądś jest z czystych barw, makielony, „prosto z tuby”. Niebo „kapie” złotem ostrej i słońca, które odłaje się w ciepłej wodzie. Reklam, ~~to~~ jakie obraz może być, wiesz, samochody poruszające się po szlaku, droższe, kłopotliwie zbudowane, z „dziwki” barw, jak dźwięki to pewnie kryje. Sądowe miasto ulega deformacji w kształtach i w kolorze. Możemy widzieć świat oczami artysty, który dostępuje w ulicy duszą miasto, jego uosobienie i jego radość. Podobne doświadczenie odnotowujemy w „Portrety z zieloną głową” Matisse'a. Malarstwo ~~zobacz~~ tworzą kobiety zbudowane jest z ^{czystych} płaszczyzn i barw. Myślisz, że czasami jest zielony, niebieski. To stanowiło podstawę utworzone z płaszczyzn czerwieni, zieleni, fioletu. Obrazy Jaworskiego, wierszowski, Rodawski z malarstwa Paula Gauguina i Vincenta van Gogha. To w ich obrazach powstanie dostępu (rodki ekspresji, które przyjmują postać pól, a więc: płaską płaszczyznę barwną, z ostre, czyste zestrzeżenia barw i kształtów, które stanowią o kontur.

W obrazie obca jest też czarna linia, która definiuje płaszczyznę barwną.

Ostatni kierunek sztuki w malarstwie to ekspresjonizm. Jego ojcem był Vincent van Gogh. Malarstwo kierunek ten wypracował Henryk Munch, jego bunt wobec świata, rozpalenie i niepokój. Muncha je malarstwo van Gogha odwołujemy w okresie „MTYu” Erika Heckel'a. Po ~~to~~ czasie berwy wrocze „kryzys” z powrotem dni płótna. Artysta podobnie jak van Gogh, konstruował przestrzeń z wijałych się secesyjnych, nie ma co ekspresyjnych linii z ciętych barw, takich jak żółci i czerwieni oraz czerni. Te kolory dominują w obrazie. Po okresie wrocze z mitycznym wstępem deformacji. Włochi widoczny jest niepokój artysty, jego strach odwrócić się i potępić wafel. Mune oblicze ekspresjonizmu odwołujemy ~~to~~ w okresie „Obłoków” Chaima Soutine'a. Przedstawia on zrodła ekspresyjne w czerwonej inkwencie i zielonym kapelu ten na płótnie. Jego twarz wstęp deformacji. Włochi widoczny jest charakterystyczny dukt pędzla. Przez ten sposób twarz i oczy dziewczyny nabierały cech obłąka choroby psychicznej. ~~to~~ Również obraz psychika ludzka i choroby anormalne obejmowały treść dzieł ekspresjonistów. Interesował się oni psychoanalizą Freud'a, który w tym czasie przeprowadził swoje badania.

Pierwsze dziesięciolecie XX wieku zapoczątkowało
mnóstwo kierunków artystycznych, które
były następne inspiracje dla powstałych
nowych. Długo ten widział się z inspiracją
twórców końca XIX wieku, od których bawił
się do końca. Głównym kierunkiem było przestrzeń w
dobre. Odwołujemy w twórczości tego
artystów tego okresu inspiracje ruchem,
czasem i przestrzenią, stosując do gwałtowny
duży światła, cywilizację i rozwój
techniki. Twórczość ta była spowodowana
ogromnym rozwojem cywilizacyjnym związanym
np. z wynalazkiem samochodu. Wyraźnie
widać w moc twórców człowieka. Z drugiej strony
z tymi wielkimi są wielokrotnie związane
z zastosowaniem nowych wynalazków techniki
i wskazywaniem uwagi na jej rolę w życiu
człowieka.

PODSUMOWANIE

W wymaganiach egzaminacyjnych z historii sztuki jednakowo ważne są wiadomości i umiejętności.

Wydawać by się mogło, że z tego doświadczenia swoich starszych kolegów powinni skorzystać tegoroczni maturzyści. Jednak część ze zdających tegoroczny egzamin liczyła wyłącznie na łatwość zadań umiejętnościowych. Zdający, którzy nie opanowali faktografii wybierali arkusz dla poziomu rozszerzonego, sądząc, że wymagane do zdania egzaminu punkty zdobędą, analizując porównawczo dzieła sztuki i pisząc wypracowanie. Okazało się, że tematy wypracowań (a zwłaszcza drugi temat) były w tym roku sformułowane w sposób bardziej rygorystyczny. Wymagały od maturzystów znajomości dat powstania kierunków sztuki XX wieku i ci abiturienti, którzy źle rozwiązywali test, otrzymali niewiele punktów za wypracowanie, ponieważ włączali do analiz dzieła spoza kierunków. Oznacza to, że zawiodła faktografia. Z drugiej jednak strony młodzież jest coraz lepiej przygotowana do analizy porównawczej dzieł. Coraz więcej uwagi poświęca rozwijaniu umiejętności i dlatego analizy i opisy dzieł wypadają coraz lepiej.

Podobnie, jak w poprzednim roku, słabą stroną tegorocznych maturzystów była nieznajomość chronologii historii sztuki oraz problemy z wykorzystaniem kontekstu historycznego, kulturowego i biograficznego do interpretacji zjawisk artystycznych. Maturzyści wciąż mają problemy z analizą dzieł architektury.

Abiturienti, którzy nie poradzili sobie z analizą porównawczą dzieł i pisaniem wypracowania za bardzo koncentrowali się na podręcznikowych wiadomościach, za mało pracowali ze standardami wymagań maturalnych. Radzimy, aby przyszli maturzyści więcej uwagi poświęcali pracy ze standardami, a podczas powtarzania zrezygnowali z układu chronologicznego na rzecz układu uwzględniającego wymagania. Pomogą w tym publikacje CKE, jak *Informator maturalny*, *Biuletyn maturalny z historii sztuki* oraz komentarze do zadań egzaminacyjnych z kolejnych edycji egzaminu.